

Text: Ex 20,3

Datum: 19. listopadu 2017

Kazatel: Filip Čapek

V prvním čtení jsme slyšeli celé Desatero, všech deset přikázání, která Mojžíš dostal od Hospodina, aby je předal Izraeli. A nejen Izraeli, ale aby je předal dál a dalším. I tak se ukotvuje víra v Pána Boha v čase. Děje se to jako neustálé předávání... Bůh nabízí a my přijímáme... Předává se z člověka na člověka. Z Mojžíše na Jozua, z rodičů na děti, z matky a otce na syny a dcery, z kmotrů na křtěné. A my jsme součástí tohoto předávání, kterému se latinsky neřekne jinak než právě *tradice*. Jedním ze základních pilířů této tradice je předávání a připomínání klasických míst Písma spolu s jejich výkladem. V tom spočívá také zvláštnost a svým způsobem i rodinné stříbro protestantství, ke kterému se i naše evangelická církev hlásí. To, že toto platí právě pro Desatero, je téměř samozřejmé. A že totéž platí také pro Ježíšovo Kázání na hoře, které chce být korunou Desatera, to by mělo být ještě samozřejmější...

Soustředme se dnes společně na první přikázání. Ostatní si necháme na jindy.... Co to znamená, když Hospodin říká, že nemáme mít jiné bohy kromě něho samotného? Pomocí v našem hledání odpovědi bude mimo jiné Lutherův *Velký katechismus* z roku 1529. Tento důležitý dokument spojíme s 500. výročím reformace. Ta začala nebo její pomyslný základní kámen byl položen v listopadu 1517 v německém Wittenberku. My bychom pochopitelně mohli namítat, že to začalo o dost dříve, již koncem 14. století a pak na počátku 15. století s Janem Husem, pak Jednotou bratrskou. Další by ale namítli podobně, že to začalo více na jihu Evropy a ještě o trochu dříve.... To ale nechme teď stranou a uznejme, že německá reformace, zvláště v luterském provedení je viditelná v celém světě a že Martin Luther je velká autorita křesťanských dějin.

Tento význačný teolog nepřichází s odpovědí či výkladem obsahu prvního přikázání s jednoduchým návodem. Namísto možná očekávané odpovědi, že Bůh je bohem proto, že jedná jako Stvořitel a Vykupitel světa, vše samozřejmě s velkými počátečními písmeny, se německý reformátor ptá: *Kdo je to vlastně Bůh?* a pak také *Co je to víra?* V odpovědi na tyto dvě otázky, tedy kdo je to Bůh a co je to víra, Luther říká asi toto: *Víra a Bůh patří k sobě. Na čem závisí tvé srdce a na co se spoléhá, to je vlastně tvůj Bůh. Na čem....*

Sestry a bratři, určitě vás hned napadne, že právě přednesená věta zní lákavě, ale také naivně, protože věřit se dá *kdečemu* a *kdekomu*. Tím pádem se bohem – zde už raději s malým písmenem – může lehce stát kdeco a kdekdo. Luther si toto uvědomoval a hned varuje před vírou v modly, idoly a bůžky... Uvádí jich celou řadu a nejeden z konkurentů Boha je stále aktuální. Jsou to peníze a majetek, velké poznání, chytrost, moc, oblíbenost a dokonce i přátelství a čest !! Nic proti nim, pokud nejsou stavěny příliš vysoko, ale když už se to stane, pak je problém na spadnutí a zklamání na sebe nedá dlouho čekat. Peníze a majetek berou za své při hospodářských krizích a inflacích.

I další věci mají svůj ‚d'áblův háček‘... Poznání se nejednou stalo zbraní proti lidem a lidskosti v podobě zrůdných ideologií 20. století, přestože na počátku byl dobrý ideál vymyšlený velmi schopnými a vzdělanými lidmi. Jak může dopadnout v zásadě dobrá myšlenka, to známe i z bezprostředního okolí, z našich vlastních dějin. Nejdřív nacisti, pak komunisti... Ti se sice teď dost ‚poztráceli‘ v jiných stranách, ale i tak je jejich odkaz jasný: nesvoboda, upírání práva na dobrý život druhým.

Podle Luthera jsou modlami a jinými bohy i bezesporu kladné záležitosti jako přátelství a čest. I ty se hroubí ve chvíli, kdy chybí zdravý odstup a z živého člověka se stává legenda, opěvovaná celebrita, politik, co si koupí hlasy penězi... a jsou samozřejmě i další profese, které toto potkává... S trochou nadsázky se dá povědět, že modly a oblíbenci, kterým přeje ‚štěstíčko‘, jak se dnes říká, se prohánějí po různě k tomu uzpůsobených plochách a téměř celý svět se modlí za něčí uzdravení z banálního kašle nebo natažených třísel víc než za potřeby skutečně trpících... Podobně s úzkostí sledujeme, že se celebritě XY trochu zvětšila piha nebo se nepovedla plastika anebo ho nebo ji opustil (třeba už popáté) partner či partnerka... Je to, když to vezmeme v důsledku, absurdní a trapné. Skutečná životní dramata se odehrávají daleko blíže, v nás, kolem nás, za humny našich domácností...

Co tedy zaručí, že jsme na správné stopě, že naše víra je vírou v Boha a ne v modlu, jiného boha, nad poměry nadaného borce, protřelého politika nebo něco tomu podobného? Možností je, jak říká jeden myslitel /Tillich/, shodou okolností také evangelík a luterán, jít do sebe a „odstínit to, co se nám zdá jako nezbytné“. Díky této zkoušce se ukáže to, co skutečně nese, co drží nad vodou a co naopak může bez problémů zmizet. A není toho málo. Třeba to můžou být veškeré náboženské propletence, barevné náboženské koktejly a intelektuální náboženské variace nad tisíc a jeden způsob, v nichž si Buddha padá s Ježíšem a třeba i s Alláhem do náruče a všechno se se vším snáší a všechno se vším souvisí... To klidně může, ale je to to, na čem závisíme, co je kotvou našich různě se zmítajících lodiček víry? Vždy nakonec stojíme před rozhodnutím, komu dát za pravdu, komu uvěřit, o koho se opřít.

Když to všechno po navrhovaném odstínění zmizí, pak se – možná překvapivě – ukáže, že to, co skutečně nese, co drží nad vodou, v co věříme, nemůžeme odstínit a odložit, protože na to nemáme prostředky, sílu a možnosti. Není to nic po ruce, čím bychom mohli hýbat a ovlivňovat druhé. Je to právě naopak! My sami jsme tím, kdo se pohybuje a skrze koho jsou druzí v dobrém ovlivňování a zváni ke společnéu bytí. Bez vlastní zásluhy, ale skrze nás /cf. T. Koch a jeho ‚*Wechsel des tätigen Subjekts*‘/. A právě to je základ, a řekněme rovnou třeba i pravá víra a její dárce; Pravý Bůh. Je to právě tento Bůh, kterého potřebujeme, ale nemůžeme ho mít v hrsti... Je to on, kdo nás zastíňuje, převyšuje, podporuje a drží... Jestli už o Něm budeme mluvit jako o svrchovaném, jedinečném, vyvýšeném nebo nějak jinak, to už je věc každého z nás... Je to ale právě On a naše důvěra a víra v Něj, co nejde odstínit, odložit a dát do závorky, jako kdyby to nebylo... Zda se tato víra a tento Bůh zcela překrývá s představami jiných lidí, to posoudit nemůžeme. Tomu lze jen věřit a za skutečnou a hlubokou jednotu se modlit. Jinou možností je, že

někdo víru a základní důvěru k životu nepotřebuje. To nelze vyloučit, ale tudy – jak věřím – naše cesta nevede.

Sestry a bratři, zkoušejme, prověřujme, formujme i reformujme tedy stále znovu naši víru. Nebojme se přemýšlet o tom, co ji zastiňuje, utlačuje a překáží, aby bylo pevná, trvalá a pravdivá jako ten, kdo ji drží při životě... Strach o ní samotnou mít nemusíme, protože Bůh a víra patří, jak už nám pověděl náš letošní jubilant Martin Luther, k sobě, a jsou tedy jedno. Věřme, že i o nás platí jeho slova, že *na čem závisí naše srdce a na co spoléhají, to je náš Bůh*... Je to tento jediný Bůh, který nás zve do stejného společenství k společnému dílu. Jiného boha není. **Amen**